

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revue francouzské.*

Revue militaire française.

Květen a červen 1928, čís. 83 a 84.

Plk. Alléhaut: Les débarquements de vive force.

Jde o studii desantů, a to na podkladě zkušeností poslední války, kdy se jasně ukázaly všechny obtíže desantů, kdy ani mohutná námořní mocnost jako Anglie společně s Francií nemohly dobýt Dardanel vojsky vysazenými z lodí na pevninu. Z toho je vidět, že desanty nesmějí býti prováděny náhodně podle situace, nýbrž musí býti připravovány a to v naprostém souhlase se strategickou situací. Dále probírá jednotlivé podmínky desantu, a to: cíl, stanovený pro desant; místo vyložení; prostor desantu; složení desantu a jeho zásobování po všech stránkách; trvání desantu a zajištění spojovací námořní základny.

Na místě vyhlédnutém pro desant nejdříve se vyloží části krytí, jež musí zajistiti a chrániti vykládání gros. Celá studie má velmi zajímavé dedukce a poučení. Ovšem pro naše poměry se nehodí, poněvadž nemáme moře.

Mjr. d'Argenlieu: La bataille de l'Avre.

Pojednání o bitvě na řece Avre, která byla vedena počínaje dne 25. března 1918, jako část velkého boje mezi armádou německou a francouzsko-anglickou po německém průlomu 21. března 1918. Pojednává o akci zahájení činnosti dovezených záloh, které měly za úkol zastaviti německý postup. Je to hlavně skupina armád v záloze, vedená gen. Fayollem, jež se skládala z 1. armády gen. Debeneye a 3. armády gen. Humberta.

Bitva na řece Avre byla zahájena 5. jez. divisi, která 25. března 1918 byla posunuta do prostoru Roye, aby kryla levé severní křídlo 3. armády a udržela spojení s armádou anglickou, jež bylo vážně ohroženo, ba časem úplně ztraceno. Jezdecko pomalu ustupuje před nepřátelskou přesilou až na řeku Avre, bojujíc na frontě asi 10 km. Zde však již navázalo styk s vysunutými prapory nově dovezených divisi 1. armády. Jde o 56. divisi.

26. března 1918 dostal gen. Debeney rozkaz, aby s 56. a 133. div. pěchoty a několika div. jezdecky přehradil postup

nepřítele v prostoru Roye-Moreuil. (Nutno podotknouti, že Debeney měl s sebou jen 5 důst. svého štábu. Jeho armáda neměla služeb a byla přidělena 3. armádě.) Stanovil se obrannou čáru řeku Avre, rozdělil své jednotky na dvě skupiny, a to jezdeckou v síle 6 divísi, jež přicházely, svěřil severní polovinu pod velením gen. Mespla, 6. arm. sboru svěřil jižní polovinu, již velel gen. de Mitry. Úloha tohoto krytu na frontě asi 30 km byla získati čas, aby přicházející posily se mohly soustředit a zasáhnouti.

Stav angl. armád byl velmi špatný. Jednotky byly unaveny po 5denním nepřetržitým boji a nebylo vůbec organizovaných částí, nýbrž vytvořily se skupiny po několika stech vojáků, jež pak tvořily brigády a divise.

Posilové franc. části byly postaveny za britské, které se nepřetržitě stahovaly zpět tak, že večer 26. byly na franc. přední linii. Skupina gen. Mitry byla nasazena do vzniklé mezery na řece Avre, kde na frontě 15 km, obsazené 1 pěší a 1 jezd. divísi navázala dotyk s předvoji německých kolon. Francouzské jednotky byly spěšně zasazovány, někdy neměly ani dělostřelectva, ani služeb. Skupina Mitry byla vážně ohrožována ze severu a její spojení se skupinou Mespla bylo velmi slabé. Napraviti toto spojení nebylo možno, neboť Němci zahájili 27. března zrána prudký útok na celé frontě. Po úporném boji ustupuje skupina de Mitry krok za krokem a byla k večeru zatlačena do prostoru města Mondidier. Snaha po těsném spojení obou skupin 1. armády měla za následek odtržení skupiny de Mitry od 3. armády a vznik mezery u Maignelay v šířce 15 km. Nebezpečí, jež hrozilo oběma armádám, bylo odvráceno zasazením nových dvou divísi ještě téže noci. Pohyb těchto divísi, jež přešly v útok ve směru Roye, neobešel se bez zmatků. (Pokračování.)

Plk. Armengaud: Les enseignements de la guerre marocaine en matière d'aviation.

Ukončení této studie, jež má dáti lektivu nové podklady pro válečné použití.

Pplk. Paquet: La défense du Bois de Ville et de l'Herbebois. Touto studií chce autor ukázati, jak obtížné a tvrdé byly boje kolem Verdunu, neboť uvádí historii 51. p. div. franc., jež při zahájení německého útoku na Verdun byla v posici v prostoru městečka Ornes.

51. p. div. byla již několik měsíců v oblasti verdunské. Před obsazením výše uvedeného úseku vrátila se z odpočinku. Do fronty vstoupila 14. února 1916, a to jako zesílení severní části

verdunské fronty, byvši umístěna mez div. 14. a 72. divísi. Divise měla brigády vedle sebe, levá 101. brig. pak obsadila úsek v šířce 3 km, na němž byla 2 opěrná střediska. K 21. únoru 1916 bylo v první linii této brigády 2½ praporu. V divísi náleželo pak 2 prapory. V úseku divise, širokém 7 km, bylo celkem 94 děl různé ráže.

Dělostřelecká příprava útoku byla provedena 21. února. Započala ráno v 7 hod. 15 min. a trvala nepřetržitě až do soumraku. Její síla byla překvapující a rozvrátila celý terén zákopů 1. linie, kryla linie další, ničila a neutralisovala franc. baterie, které jen ojediněle odpovídaly palbou na německé první linie. Spojení se udržovalo jen běžci nebo nebylo vůbec. Autor popisuje přesně a podrobně průběh tohoto bombardování u rot, čet i skupin, jsoucích v 1. linii 144. p. brigády. Ztráty byly značné, přece však, když po 16. hodině vyrazil něm. útok, francouzští vojáci jako by vstali z hrobu, zahájili palbu a donutili Němce k pomalému a opatrnému postupu. Franc. dělostřelectvo mohlo jen slabě podporovati své první linie. Zde opět autor podrobně uvádí situaci rot a čet v první linii, příslých posíl a činnost velitelství. Německý postup pronikl až na okraj lesů a zde se zastavil před souvislejší palbou ze zákopu posíl hlavní posice odporu. Zde zbytky rot první linie organizovaly narýchlo pevnější čáru ze zbytků materiálu, který zničila dělová palba. (Pokračování.)

Gen. Vanbremeresch: La dernière offensive d'Abd-el-Krim.

Článek popisuje situaci na marockém bojišti v létě 1925, hlavně však v úseku Ouezzan. V této době došly posily, jichž úkolem bylo zahájit ofensivu a donutit vládcu Rifu ke kapitulaci. Dříve však, než došly na místo a než byly vykonány všechny přípravy, zahájil Abd-el-Krim ofensivu v prostoru Ouezzan, tedy na nejcitlivějším místě fronty. Hlavní útok byl veden na výšiny Issenal, které dominovaly nad celým krajem a na nichž bylo několik franc. opevněných stráží. Útok byl zahájen dne 2. srpna 1925, byl veden značnou silou a obklíčil stráž. Bylo třeba okamžitého zasazení záloh. Francouzský protiútok byl proveden 5. srpna 1925 a trval až do 11. srpna. Boje byly velmi tuhé, neboť nepřítel byl nejen početný (3700 pušek), nýbrž i velmi odvážný. Do boje zasáhly 3 prapory, 2 baterie a rota tanků. Zasazením jedné kolony 35. divise do kofu Rifanům byl boj rozhodnut. Následek toho byl, že bylo ještě dobyto hřebení souvislicích s výšinami Issenal. Úspěch daleko slabších franc. sil vysvětluje autor

tím, že takticky byl útok velmi dobře veden, kdežto nepřítel neměl společného velení, nýbrž jednotlivé kmeny byly nezávislé. (Pokračování.)

Gen. Camon: Autour des batailles de Napoleon.

Napoleon v r. 1799 ustálil se na jistém schematu, podle něhož měly být vedeny bitvy. Toto schema bylo: upoutati nepřítele čelně; do jednoho boku vyslati mu obchvatnou jednotku. Na totéž křídlo (bok) shromáždit části, určené k průlomu. Jednotka obchvatná odvede pozornost i síly nepřítele proti hrozícímu obchvatu, to využít kje masa soustředěná k průlom, aby provedla svůj úkol. Typ této bitvy byl Friedland.

Dále popisuje autor průběh bitvy u Marenga 14. června 1800. Velmi zdůrazňuje povolání divise Desaix, jež přišla do boje na křídle Napoleonovy ar-

mády jako průrazná masa a na téměř křídle současně jezdecko provádělo obchvat. Tyto akce rozhodly bitvu, neboť jinak se vítězství klonilo na stranu Rakouska a Napoleon ustupoval.

Během doby bylo uděláno několik relací o této bitvě, které se jaksi neshodují, pokud jde o příčinu úspěchu Napoleonova. Konečně Napoleon ohhajoal versi, že to byla jeho pružnost, s jakou změnil svou operační základnu, což mu umožnilo ustoupiti v jiném bočním směru, než v kterém postupoval nepřítel. Octl se tedy sám nepřítel ohrožen na svém operačním směru, neboť Napoleonova armáda mu stála v boku. To umožnilo potom zasáhnouti divisi Desaix, která postupovala po starém Napoleonově operačním směru do boku nepřítele, a rozhodnouti bitvu. (Pokračování.)

Pplk. gšt. Vejmelka.

b) Revues belgické.

Bulletin belge.

Listopad, prosinec 1928.

Les opérations de l'armée belge.

Listopadové číslo přináší přehled změn v organizaci belgické armády během světové války (přehledná tabulka). Prosincové pak líčí chod služeb v týlu armády během období stabilisace.

Pplk. Coppens: Historique du génie (dokončení). (Listopad 1928.) Autor dokončuje svou zajímavou historickou studii o belgickém ženíjním vojsku líčením vývoje jeho organizace od roku 1830 až do 1926.

Škpt. Ordies: Dispositif pour l'étude en chambre des problèmes de tirs à la mitrailleuse. (Listopad, prosinec 1928.) Autor podává návod, jak lze studovati problémy střelby z kulometu ve studovně. Studie je doprovázena náčrt. Příspěvek k teoretickému vyučování. (Listopadové číslo se obírá kulometem „Colt“, prosincové kulometem „Maxim“, poněvadž tyto kulomety mají rozdílný systém míření.)

Por. Yernaux: Préparation des Téléphonistes — Signaleurs des corps de troupe. (Listopad 1928.) Autor uvádí organizaci výcviku telefonistů-signalistů u vojskových těles. Čtyřměsíční výcvik pod přímým dohledem spojovacího důstojníka pluku rozděljuje na dvě hlavní období: v prvním se provádí hlavně technický výcvik individuální a v pracovních skupinách, v druhém pak výcvik v rámci roje. Pisatel dává několik příkladů rozdělení vyučovací látky a několik obrázků vhodných diapositivů, jimiž

možno názorně žáky seznámiti se základními poučkami, hlavně z oboru elektřiny.

Les deux batailles de la Marne. (Listopad 1928.) Výňatek hlavních myšlenek velkých vůdců obou nepřátelských táborů za světové války, kteří napsali o obou bitvách na Marně své úvahy, jež byly sloučeny v jednu knihu, vydanou v Paříži 1928 v nakladatelství Payotově.

O první bitvě na Marně píše vrchní velitel francouzských armád maršálek Joffre a velitel 5. německé armády bývalý císařský korunní princ německý Vilém; o druhé pak maršál Foch, vrchní velitel spojeneckých armád, a generál Ludendorff, první „Quartiermeister“ německých armád.

Maršálek Joffre: První bitva na Marně (5.—11. září 1914). Pojetí německého plánu, jehož podkladem byl manévra a boj ve volném terénu, umožněný vpádem do Belgie, uznává se stanoviska čistě vojenského za velmi logické a přiznává, že by se byl plán, v krátkém čase dosáhnouti rozhodujícího vítězství nad Francií, málem zdařil.

2. Náčrtává v hrubých rysech srovnání metod francouzského a německého velení, kterých bylo charakteristickým způsobem použito v této bitvě: na straně francouzské bitva byla vedena, na německé trpěna (subie).

Francouzská doktrina je inspirována naukami napoleonských válek: vůdce řídí bitvu od počátku až do konce, usměrňuje úsilí, orientuje iniciativu svých podřízených, využívá vhodné příležitosti, aby čelil nepříteli aniž mechanicky provádí předem pojatý plán.

Na straně německé žije tradice maršála Moltka staršího; vítěz u Sadové a Sedanu připouštěl, že provedení bitvy je věc hlavně podřízených velitelů. Vrchní velitel načrtne všeobecný plán bitvy, který iniciativní podvelitelé provedou.

3. „La course à la mer“ nevznikl ze snahy opřít se o moře, nýbrž ze snahy obou stran obchvátit volné křídlo protivníka, která na konec skončila před hradbami mořských vln.

4. Úvahami o blízkých i vzdálených následcích první bitvy na Marně dochází k závěru, že tato bitva rozhodla o osudu konce války.

5. Ke konci pak maršál praví, že v moderní válce není možné úplné zničení protivníka, jako za dob dřívějších, kdy proti sobě stála jen tisícová neb statisčová vojska na bojišti celkem málo prostraném a ne milionové armády na frontě několik set kilometrů dlouhé.

Korunní princ Vilém: Velmi přísně kritizuje generála Moltka mladšího, na něj svaluje veškerou odpovědnost za velkou tragedii bitvy na Marně.

1. Vysvětluje nejprve, proč Vilém II. vybral Moltka za následníka Schlieffena.

Moltke byl charakterní a velmi přímý i vůči císařovi, jehož plnou důvěru si získal a k němuž ho vázalo přátelství; byl velmi svědomitý, oddaný a pracovitý. Zda ovšem měl vlastnosti opravdového vůdce, mohla dokázati ien skutečnost války.

2. Dále vypočítává chyby, jichž se Moltke dopustil:

a) změnil Schlieffenův plán tím, že upoutal část svých sil (6. a 7. armádu) v Alsasku-Lotrinsku.

b) Těmto dvěma armádám dal rozkaz útočit proti linii franc. pevností, místo aby vrhl všechny své volné síly do středu a na pravé křídlo, kde se měl prováděti rozhodný manévř.

c) Přesunul 25. srpna — vzhledem k optimistickému posudku situace — dva armádní sbory z pravého křídla západní fronty do Východních Prus.

d) Více než 3 a půl armádního sboru upoutal pod záminkou zajištění proti pevnostem Anvers, Maubeuge a Givet a proti nebezpečí vyložení Angličanů z lodí u Anvers neb Ostende. Na konec tři armády pravého německého křídla, které na počátku měly 34 divisí, disponovaly 27. srpna již jen 23 divisemi pro boj ve volném terénu.

e) Vrchní velitelství nejen že nezasáhlo na zápravu, že se III. armáda obrátila na východ k pomoci IV. armádě, místo aby postupovala ve směru na jihozápad, jak měla nařízeno, nýbrž schválně postup III. armády a tím způ-

sobilo rozdělení pravého křídla od hlavních sil.

f) Pokud se týká odpovědnosti, která je svalována na generála von Klucka, že zavinil odchýlení od původního směru postupu, praví, že to bylo vrchní velení, které — aniž ještě znalo úmysly gen. von Klucka — nařídilo 30. srpna večer směr postupu armád pravého křídla na jih.

g) Moltke nikdy neměl jasnou představu o situaci.

h) Moltke, jakmile nasadil armády v boj, sledoval nečinně jejich postup spoléhaje na iniciativu podřízených velitelů armád, místo aby je vedl.

3. Korunní princ uvádí dále několik zajímavých podrobností, pokud jde o úlohu podplukovníka Hentsche.

4. Svou kritiku končí úvahami, jak se mělo — podle jeho názoru — v podobném případě jednati.

5. Co se týká možnosti rozhodného vítězství v moderní válce, o nichž se zmiňuje také maršálek Joffre, myslí, že kdyby byli bývali měli ať Němci nebo spojenci skutečného vůdce jako byl Napoleon nebo Moltke starší, byla by se musila válka ukončiti úplným vítězstvím jedné nebo druhé strany několik neděl po zahájení nepřátelství. Schlieffen připravil krásný plán pro zničení franc. armád, který však Moltke nedovedl provést.

Maršál Foch: Druhá bitva na Marně (15.—18. července 1918).

1. Uvádí nejprve známou historii jednotného velení.

2. Dále pak líčí v hrubých rysech činnost vrchního velitele spojeneckých armád po převzetí tohoto úřadu a události a důvody, jež ho vedly k druhé bitvě na Marně.

3. Znovu se pak ke konci vrací k zásadám jednotného velení.

Generál Ludendorff.

1. Ze začátku líčí situaci, jaká byla v době, kdy převzal nový úřad prvního „Quartiermeistra“.

2. Dokazuje, že jedině podmořská válka bez ohledů a omezení v britských vodách mohla přinésti porušení válečné rovnováhy v prospěch Německa — kdyby byla bývala dosti silná a rychlá, aby přinutila nepříteli k mírovému vyjednávání před vstupem Ameriky do války; přes to však udržela rovnováhu až do zhroucení Ruska.

3. Zhroucení Ruska znamenalo novou naději získati rozhodnutí nad Francouzi a Angličany před vstupem Ameriky do boje. Generál Ludendorff uvádí důvody a události, jež vedly k rozhodnutí provésti ofenzivu mající za účel rozdělit francouzské a anglické síly, prorazit anglickou frontu dosti hluboko, aby mohla bitva býti přenesena do volného terénu.

Dále líčí průběh tohoto podniku, jež výsledky byly zmařeny protiofensivou Fochovou.

4. Ke konci pak se dotýká otázky vzájemných vztahů politické a vojenské moci a tvrdí, že nejednotnost v názorech i v činnosti, jež vládla během války v Německu mezi státníkem a vojévůdcem, byla jednou z hlavních příčin konečného zhroucení Německa.

L'organisation de la Défense Nationale en Suisse. (Listopad 1928.) Článek uvádí hlavní stadi nařízení o organizaci Národní obrany ve Švýcarsku z 10. července 1928, týkající se přípravného výcviku, který je rozdělen na výcvik ve škole, počínající vstupem do školy, a na výcvik po odchodu ze školy, který se dělí na dobrovolné kursy tělocvičného vyučování, kursy mladých střelců a na výcvik se zbraněmi. Výcvik ve škole je povinný.

Mjr. Molhant: Emploi de la défense terrestre contre aéronauts. (Prosinec 1928.) Studie o použití pozemní obrany proti letectvu, která — podle pisatele — je v Belgii dosud v počátcích; proto používá autor článku hlavně myšlenek francouzských předpisů. V svém prvním článku uvažuje nejprve všeobecně o úloze a uvádí charakteristické vlastnosti a způsob použití jednotlivých prostředků pozemní obrany proti letectvu. (Pokračování.)

Mjr. Delvaux: Les armées dans les Alpes occidentales. (Prosinec 1928.) Studie majora Delvaux: „Armády v západních Alpách“, bude, jak se zdá, velmi zajímavá; přineseť jistě několik užitečných poznatků pro vedení války v horách.

Podle všeobecného rozsahu bude autor pojednávat o přechodu těchto velitelů Hannibalem a Napoleonem a o operacích spojeneckých vojsk na italské frontě během světové války.

V prvním článku se zmiňuje nejprve všeobecně o úloze velkých horských řetězů při určení a obraně států, pak o vegetaci, morfologii, prostupnosti, industrializaci západních Alp, při čemž pojednává o vojenské hodnotě jednotlivých přechodů a zmiňuje se zřejmě o historii jich obsazování. Článek je doprovázen 11 náčrtů a 1 fotografií. (Pokračování.)

Kpt. Vandaele: Tannenberg. (Prosinec 1928.) Autor si vzal za úkol vyličití bitvu u Tannenberga podle německého oficiálního díla. V prosincovém článku líčí přehledy bitvy. 1 náčrt. (Pokračování.)

Mjr. gšt. Dendal: La lutte sur mer au cours de la guerre 1914—18. (Prosinec 1928.) Pisatel si obral za úkol ujasnití důležitost „fronty na moři“ shrnutím všeobecných

úvah několika děl, pojednávajících o této věci, které poslední dobou vyšly.

Pojednává nejprve o cíli námořní války; jest jím spolupůsobiti při uskutečnění celkového cíle války.

Proto musí býti boj na moři v harmonickém spojení s akcemi ostatních front: vojenské, hospodářské, vnitřní a diplomatické.

V dalších odstavcích pak jedná o tom, jaký může míti — a za světové války měl — boj na moři vliv na jednotlivé tyto fronty.

Dále se dotýká otázky řízení námořní války; praví, že jednotka velení námořních sil státu je zrovna tak důležitá jako jednotka velení pozemních sil, a to nejen proto, že má různější úlohy, nýbrž také proto, že působí na různých frontách.

V Německu byla uskutečněna tato jednotka velení teprve jmenováním admirála Scheera (viz posmrtnou vzpomínku V. J. Haunera ve VR. 1928, čís. 11) 11. srpna 1918 náčelníkem velkého námořního štábu. Předtím se řízení námořní války třídilo o nejednotné mínění státního tajemníka námořnictva, náčelníka námořního štábu, náčelníka námořní kanceláře cisařovy a velitele flotily severního moře.

Ve Francii byl krátce po začátku války vrchní velitel středomořské námořní armády nahrazen ministrem námořnictva a po válce dekretem z 27. XII. 1921 ustanoven náčelník hlavního štábu námořnictva, který se za války stane automaticky vrchním velitelem všech námořních sil Francie.

Při zpracování válečného plánu je třeba spolupráce velitelů námořních i pozemních sil. Toho v Německu před světovou válkou nebylo; a ještě na počátku války Moltke na žádost hlavního štábu námořnictva, zda má námořnictvo rušiti anglické transporty, odpovídal: „aby se námořnictvo nedalo rušiti v svých operacích podobnými záležitostmi.“

Francie měla „šťastnější“ řešení. Ministr námořnictva byl členem „Válečného komitétu“. Také dekretem z r. 1921 jsou ministr námořnictva a příští vrchní velitel námořní moci ustanovení členy „Nejvyšší rady národní obrany“.

Autor sám přiznává, že tato studie, která je jen povšechná, by zasluhovala, aby byla více rozvinuta.

Mjr. gšt. Danneels: Education morale de la troupe. (Prosinec 1928.)

Autor varuje před lhostejností k morální výchově vojáka, kterou mnozí důstojníci zavrhuji, poukazující na nedostatek času k výcviku.

Zmiňuje se o tom, jak někteří vojáci, hlavně Napoleon přikládal jí velkou důležitost, když pravil, že když by vojákům každy den neopakoval, že jsou stateční, utekli by jako zajíci.

Naznačuje způsob, jak by se měla prováděti. Cituje také slova franc. plukovníka Lébauda, který po návštěvě v Československu pravil, že v něm našel vždy a všude morální kulturu spojenou s kulturou tělesnou — odtud také zvláštní odbor pro mravní a tělesnou výchovu v ministerstvu národ-

ní obrany, a ptá se, zda a kdy podobný orgán bude zřízen v Belgii.

Doporučuje proto, aby morální výchova byla sloučena s tělocvikem, s pochody, s vojenským cvičením, s tělesnou prací atd.

Ke konci se přimlouvá, aby bylo zpěvu — jako výchovnému prostředku — věnováno více pozornosti; žádá však, aby písně byly slušné a čistě belgické. Vhodnou látku možno najíti ve vojenských skutečích belgické armády ve světové válce, jichž bylo dostatek.

Mjr. gšt. Jos. Feika.

c) Revues ruské.

Vojna a revoluce.

Kniha IV.

Nikolajev: „Vojenská situace v Číně“ — neúspěšný pokus o „střízlivé“ ocenění této situace. — Bláží: „Zastírání SSSR. před leteckými útoky.“ Spousta fantastických plánů, podobných těm, o kterých se mluvilo ve „Vojně a technice“, když šlo o architekturu osad. („Vojenské rozhledy“, 1928, čís. 2.) — Gurvič: „Militarizace lesů.“ Projekty právě tak fantastické, jako předešlé. — Index: „Výrobní možnosti střeliva v cizích státech.“ Normy, uvedené autorem v čísle 3, považuje za skromné. 1. Francie: Za světové války denní výroba granátů pro polní děla 205.000 a pro těžká 77.000 kusů. Za celou válku bylo vyrobeno 240.000.000 lehkých granátů a vystřeleno 170.000.000. Zbytek: 70.000.000; po odečtení toho, co bylo vydáno Polsku; zbylo ještě 25.000.000. Autor, bera v úvahu současný metalurgický a chemický průmysl, předvídá možnost výroby o 50—60% větší než v roce 1917, což Francii úplně stačí. 2. Polsko: 4 továrny na střelivo a 3 na děla. Podle prohlášení ministra války Sikorského v r. 1924 lze doufat v měsíční výrobu 90.000 granátů; za války předvídá autor výrobu třikrát až pětikrát větší. Lhůta, potřebná k rozšíření vojenských továren: 2—3 měsíce, k mobilisaci průmyslu 6—8 měsíců. Potřeba Polska je jen 50% jeho výroby. — Ušakov: „Zásady vojenského stavebnictví a příprava civilních techniků k němu.“ Osnova: Snížené rozpočtové normy k dosažení rychlosti, čemuž nutno přivyknouti. Zvláštní vlastnost stavebnictví za války: málo technických prostředků. Tomu pomůže militarizace vyšších škol (VUZ. = vyšších učebních zavedení). — Gorev: „Válečné dějiny a marxismus.“ Nutnost „sociálního stanoviska“ k válečným dějinám, podle vzoru korespondence Marxe a Engelse o válce 1870

až 1871. Politika a ekonomika jsou hlavními hybnými silami války. Nelze odtrhnouti válečné dějiny od sociálně-politické základny. „Stratég“ Engels 7. I. 1888 prohlašuje, že pařížská opevnění jsou „vzorná“, což, jak víme, nijak nesouhlasí se skutečností. — A. Svěčin: „Studium válečných dějin.“ Autorita Napoleonova byla tak veliká, že se jeho zásady neodvažovali kritizovati ani po vzrůstu techniky v druhé polovině 19. století. Leval a Šlichtin jsou prvními kritiky Napoleona a jejich nezdar na tomto poli učinil je nepřáteli válečné historie. Autor požaduje od vojenského historika ne masky „hřbitovního strážce“ dávných mrtvol, nýbrž živého moderního myslitele. Příklad německého teoretika, gen. Stille (náč. štábu 2. armády), slepého vyznavače Fridricha v r. 1870. Stille, který viděl armádu Bazainovu 14. srpna 1870 na pravém břehu Mosely, soudil 16. srpna, že musí býti již na jeden denní pochod od Met; t. j. armáda 200.000 lidí po jediné silnici, přes jediný most a jedinou pevnost proletěla jako meteor. To poskytlo nesprávný základ pro další rozhodnutí Stilleovo a jeho novou disposici, která způsobila nezdar dvou pruských sborů u Mars-la-Tour. Svěčin správně popírá účelnost „objektivního zkoumání příčinného vztahu mezi vojenskými událostmi, prováděného toliko s vojenského hlediska“. Tak nelze studovati válečné dějiny. Příprava k válce nemůže záležeti toliko v napodobování příkladů z minulosti. Autor uvádí příklad správné zkušenosti Dragomirova — podle praxe u Plevna zavedl hrubé polní dělostřelectvo, ale dále nic. Autor úplně pouští se zřetele, že v japonské válce byl Dragomirov hlavním odpurcem kulometu. To už není pokrok, ale zkostnatělý úpadek. Němci si povšíli morálního vlivu japonských hrubých baterií a rozvinuli tuto myšlenku doma, s prospěchem pro světovou válku. Dále autor popírá možnost poznání vojenské historie bez

základny historie politické, ale nesouhlasí s názorem, který popírá vojenskou historii (což se děje ve velké sovětské encyklopedii). Válečné dějiny nemají dávat „náhrobních pomníků“, nýbrž zbraň pro boj v současné době. — Brusilov (nyní již nebožtík) v č. 4. a 5. podává stát „Průlom rakousko-německé fronty v roce 1916“. Stát vyžaduje zvláštního rozboru. Její osnovou je: Samochvála Brusilova a svalování viny na Kaleštinu, což je naprosto nespravedlivé. — Kučinskij: „Armáda ve svazu.“ Nutnost zvláštní organizace „front“, jejichž základní úlohou je operativní sjednocení armád. Armádu ve svazu považuje autor za „základní“ operativní jednotku, operující v daném směru. Druhým úkolem „fronty“ je hospodaření se všemi prostředky, skýtanými „frontou“ i jich výroba a shromažďování, kdežto armáda jen objednává a rozděluje. Novinkou je organizace politické práce, kde základem je „fronta“ a „sbor“, kdežto „politický armádní úřad“ jest jen vsunutou instancí. Všeobecný závěr: armáda ve svazu je základním operativním tělesem ze 4–5 sborů. — Berends: „Beran.“ K této strategii přešla sovětská armáda, podle tvrzení autora, na základě zkušeností z války s Polskem 1920. „Beran“ je nahromadění vojsk v hlavním směru. Autor je proti „přesunutí“ vojsk k vytvoření beranu z jiných úseků fronty, ale je pro vytvoření beranu ze všeobecné zálohy, aby se neztrácel čas; kromě toho má být ne ze sborů, nýbrž z divizí (pro pohyblivost). Zásobování berana děje se na vrub armádních prostředků. — Mjasnikov: „Místo vyššího velitele v boji a jeho osobní vliv.“ Prostudovav polní řady různých armád i literaturu, přichází autor k závěru, že these o „nutnosti osobního vlivu vyššího velitele v boji“ je mrtvou literou. — Kartašev: „Násilné přechody přes vodní toky.“ Autor nepodává nic nového. — Lizjuk: „Bojová spolupráce jezdectva s obrněnými automobily.“ 1. Nutno využití rychlosti automobilů i jejich obrnění. 2. Automobily mají pomáhati hlavním vojm. 3. Musí dobře znáti techniku i všeobecnou taktiku. 4. Obrněný automobil je ofensivní zbraň pro boj na blízko. 5. Pracuje-li společně s jinými vojsky, provádí: a) krátké a blízké údery; b) podporuje útok pěchoty nebo jezdectva; c) pomáhá jezdectvu při protiútku; d) v obraně se zmocní a udrží příčné linie do příchodu vojsk. 6. Obrněné automobily operují jen po četách a ne jednotlivě. — R.: „Zdokonalení průpravy středního ve-

litelského sboru.“ V osobě autorově nacházíme typického sovětského „úředníka“ s jeho poučným tónem, jako by uděloval důtky, a s jeho ničím neodůvodněnou fantasií. Na důkaz toho možno uvést tvrzení autora o rozvoji zvláštního „občanského ducha“ v sovětské armádě (tento duch se při dosavadním režimu vůbec nemůže projevit!); báchorky o „uvědomělé“ kázni; povídky o „účelných ustanoveních“; základ „pedagogiky“: co největší využití instinktu (ta „uvědomlost“ „občana vojína“ je pěkná!); laboratorní propracování materiálu; „cile vědomá kázeň“. Nejskutečnější, prozatím však nesplněné přání autorovo: povznést úroveň velitele na stupeň středoškolského vzdělání. — Podšvalov: „Kázeň a výcvik.“ Radostné naděje autorovy jsou zkazeny technickými obtížemi. Přenesení těžšího výcviku na politickou práci jakožto na prostředek ochrany před srachem. — Bsus: „Třídně politická práce ve vyloďovací operaci.“ Základem všeho je rozhodnost a vytrvalost velitelů, politických pracovníků, organizovanost a osobní příklad (s tím, jak jsme viděli, nesouhlasí každý), hesla a přinucení (sic!) (při „uvědomělé“ kázni!). Přehled o cizích armádách od Dolivo-Dobrovolského.

Kniha V.

Šipov: „Otázka odzbrojení.“ Autor zcela důvodně nevěří v této věci Svazu národů. Považuje za jistý postupný vzrůst ozbrojování. Výsledky posledních zasedání Svazu národů dávají pesimismu autorovu zcela konkrétní podklad. I kdyby nebylo nijaké animosity k sovětským „pohlavárům“, nutno uznati, že poslední projekt odzbrojení, předložený Litvinovem, dostatečně zřetelně odkryl licoměrnost velmocí, členů Svazu národů v této věci. — S. Kameněv: „K nastávajícímu táborovému období.“ Ne cvičení pochodová, ani otázky rychlosti, nýbrž výcvik temperamentnosti — to je autorův recept. Definuje „mezery v rudé armádě“: 1. technická zaostalost; 2. jalovost poučných příruček a la „Taktika a výcvik“ od Tuchačevského (viz náš úvod k tomuto přehledu); 3. slabá součinnost. — Malinovskij: „Taktická průprava pěchoty.“ 1. Nesrovnalosti sl. předpisu „Bojová služba pěchoty“ s „Polním řádem“. Prvý předpis „neodpovídá úkolům a formám taktiky moderního boje“ (Proč tedy se píše takové „předpisy“?). 2. Nedostatek obecných ustanovení v oblasti metodiky. 3. Nedostatečně přesné postavené úkoly výcviku. 4. Poručníkování vyššími instancemi. 5. Špatný systém po-

pisování velitelů do r. 1927; poté bylo těžisko popisování přeneseno na bojový výcvik. 6. Zastalost taktického výcviku vyšších jednotek. 7. Provedení je daleko od úmyslu. To jsou defekty, o nichž se autor zmiňuje a které doplňují seznam mezer, uvedených v předcházející stati (od Kameněva). Zde Malinovský podává mimořádně i ocenění nového „Cvičebního řádu pro pěchotu RKKA.“ (bojevoj ustav pěchoty), který vyšel v květnu 1927. Jeho zvláštnosti: pružnost bojových tvarů; nedostatek taktické zálohy nahrazuje se učleněním do hloubky (učlenění pěchoty k boji se dělí na a) rozčlenění a b) rozvírování, které nemá být příliš časně; odstranění písemného vedení roty a praporu; uznává se palba jednotlivce na vzdálenost větší, než dovoluje přímé zamíření (novinka); palba kolektivní na vzdálenost ne větší než 1200 až 1500 kroků; osobní sympatie autorovy kloní se též k palbě z pušek na větší vzdálenosti — puška je hlavní zbrání pěchotního boje, ale i bodák není vyloučen; myšlenka centralisovaného vedení pěchoty v boji. — Bělickij: „Práce velitele“. Autor je obhájcem myšlenky zmenšení úlohy štábu podle nového „Předpisu o polní službě štábu“. — S. Kremkov: „Rozdělení úloh při štábních cestách“. Základní myšlenka: odpovědnost každého velitele za výcvik své jednotky. — Mutnych: „Politická práce při válečných hrách 1926—1927“. Zdůrazňuje nezbytnost této části práce, autor uvádí velmi charakteristické ukázky scholastiky v tomto oboru, které se objevily z pera horlivých politických vůdců. Zde je i schema politických organizací u vojska a charakteristika jejich rolí. — Sidněv: „Povolávání národností“. Autor začal s tím, že potřel „starý režim“ v této věci, ale zkoumáním současné situace podal jasný obraz, že se duch „Předpisu o vojenské povinnosti“ změnil jen nepatrně; duch je tentýž: povolávání nespolehlivých elementů jen opatrně; tato myšlenka se uskutečňuje sovětskými zákony ještě důkladněji než zákony „starého režimu“. — Chajevskij: „Traktorový přívěsný vozík (tělečka)“. K tomu doporučuje autor „militarisovaný chod č. 1“ a mluvě srozumitelnější řečí — dobře na jihu Ruska známou „tavričanku“. Nutno poznamenat, že praxe sotva asi potvrdí vhodnost tohoto projektu pro severní Rusko, kde není dostatečně sítě silniční; severní cesty se „pro tavričanku naprosto nehodí.“ — Brusilov, Dolivo-Dobrovolskij — dokontění stati z předcházejícího čísla. — Stati o cizích armádách od Kirillova (Dělostřelecké prostředky), Širinského

(Jezdecké přezvědy) a Losevického (Francouzi o zvětšení ofensivní síly pěchoty).

Kniha VI.

Mamajev: „Severní pochod“. Vojensko-politický přehled čínských událostí od června 1925. — Spektorov: „Vyšší vedení o imperialistické koaliční válce“. Timto málo jasným termínem třeba, jak se zdá, rozumět světovou válku. Podává dlouhý seznam chyb Dohody (dopustila, že se Rusko před časem vyčerpalo, že pozdě podporovala Itálii, špatná příprava rumunské ofensivy, obavy její, že by Rusko ke konci války nabylo přílišné moci, proniknutí Gebenu (německého křižníku) do Černého moře, spory o délce fronty mezi Francouzi a Angličany, sledování osobních cílů, zavlčení Ruska do pruského obrodružství, opoždění Ameriky, nedostatek součinnosti) snaží se autor všechny je vysvětliti „imperialismem“. Svaz národů je založen proto, aby zakryl skutečně vzájemné vztahy spojenců. To má velmi závažné důvody: dnešní zkušenosti o tomto mrtvě narozeném dítěti politických fantastů zcela určitě potvrdily, že tato instituce „není k ničemu“. — Svarc: „Armádní týl“. Autor popírá zprostředkovací úlohu armádního týlu a připisuje mu samostatný význam: sjednocení sil a prostředků k samostatné operaci armády. Zkoumá otázku „racionálních metod spravování týlu“, buduje dva systémy: 1. vedení týlu štábem a 2. náčelníkem týlu. Tuto metodu autor považuje za „nezdravou myšlenku duševního pohodlí“, která byla dokonale uskutečněna před válkou v Rusku a ve Francii. Dále: 3. „náčelník zásobování“, ale ten fakticky jen spravoval materiální prostředky. — Alksnis: „Příprava k válce a otázky doplňování armády“. Zkoumání otázky podle díla Svěčina: „Příprava Ruska k světové válce“. V této věci napsali jsme zvláštní stať, která je již v posledním stadiu zpracování. Základy ruského plánu definuje autor jako trojí přepracování ruského mobilisačního plánu: 1. plán gen. Miljutina — základní (1873—1883): obranný, rovnoměrná dislokace vojsk mírových a teritoriální systém doplňování; 2. plán gen. Obručeva (1883—1909): ofensiva proti Rakousku, obrana a pak ofensiva proti Německu, odklon od rovnoměrné mírové dislokace a od teritoriálního systému doplňování; 3. plán gen. Suchomlinova-Danilova (1909—1914): s počátku obrana a pak přechod k ofensivě „podle toho, jaká bude situace“, návrat k rovnoměrné dislokaci a teritoriálnímu doplňování. (?) — Sidněv: „Po-

volání národnosti". Dokončení. — Petrov: „Zemědělská produkce Ruska ve světové válce". — Rabinovič: „Práce bolševiků v armádě r. 1917". Tato práce je zvláště zajímavá v dnešní době, kdy je již dostatečně přesně vyjasněno, že nedávné vření v sovětských vedoucích kruzích je ve značné míře přáním zhabit se židovské hlízy ve vedení celého života v Rusku. Stať žida Rabinoviče zdůrazňuje roli autorovu i jeho znamenitého soukmenovce Zinověva v nasazování bolševismu do armády. Autor připsuje Zinověvovi zvláště čestnou roli ve věci vyzdvižení otázky „sebeurčení národů" na zvláštní důležitý stupeň: Zinověv prý po prvé zdůraznil otázku národnosti a myšlenku sebeurčení národů. — Simonov: Organisační manévry a rozhodčí služba". Autorův závěr: „Předpis o manévrech z r. 1926 úplně odpovídá moderním směrům výcviku a podává výborné metody". Mezi jiným je zajímavé, že se k této práci rozhodčích přibírají posluchači válečné školy. Toto

opatření nutno uznati za zcela účelné, ježto se budoucímu důstojníku gen. št. poskytuje možnost vyzkoušení teorii během studia na skutečnosti. — Kljujev: „Společný výcvik zbraní". — Slaščev: „Boj s desantem" (míněn s vojskem vysazeným z lodí na pevninu). Autorem je bývalý velitel krymského sboru bílé armády Denikinovy, který přešel k bolševikům teprve potom, když zakusil všechna utrpení emigranta (zkoumá otázku na příkladech praxe desantů: ve Východní Africe v listopadu 1914, Wrangla z Krymu na Kubě v srpnu 1920, desant krymského (2.) sboru bílých u Kirillovky 7. června 1920 a murmanský desant Angličanů v červnu—červenci 1918. Nového autor v tomto oboru nic nepodal. — Nozikov: „Vojenské říční flotily a jejich operace". Rada historických příkladů. Velká pozornost je věnována hydroaviaci. Dále jsou stati o zahraničních armádách od Dolivo-Dobrovolského, Grečanika a j.

Plk. rus. gšt. V. Dobrynin.

d) *Revues polské.*

Bellona.

Ročník XI, díl XXIX., sešit 1—3.

Pplk. gšt. Jan Sadowski: Organisační rozhodčí služby a pozorování palby při cvičení vyšších jednotek.

Velmi zajímavá studie; cvičení — lépe říkajíc manévry — vyšších jednotek nemají býti zkouškou strategických schopností velitelů armád neb armádních skupin zaměstnaných jako ředitelé cvičení. Jejich úkolem je poznati dokonale souhru velitelů divise (vyšších jednotek), jejich štábů a služeb.

Za takového předpokladu je zbytečné tvořiti funkci vrchního rozhodčího, přiděleného ředitelství cvičení; znamená to prostě zdvojení činnosti ředitele cvičení bez vyhraněné kompetence. Stačí, bude-li rozhodčí služba zastoupena u ředitelství cvičení schopným důstojníkem gen. štábu (s několika důstojníky), podřízeným náčelníku štábu ředitelství cvičení, který řídí rozhodčí službu podle úmyslu ředitele cvičení a jeho štábu!

Naproti tomu vidí autor nutnost přeložiti těžšístě rozhodčí služby na velitelství vyšších jednotek, kde případně rozhodčí také úkol instruktorový, t. j. řízení manévru velitelů vyšších jednotek v záměrech ředitele cvičení (úprava vhodné výchozí situace),

kritika jejich činnosti a práce jejich štábu. Byli by to generálové starší hodnosti nebo pořadím, kteří by přidělili do štábu manévrující vyšší jednotky jednoho velmi dobře kvalifikovaného důstojníka gen. štábu, jenž by byl s to posouditi činnost štábu a vydáváním denních situací služeb by řídil práci 4. odděl. tak, aby mohlo pracovati za těchto podmínek jako za války.

U vojskových těles bude nutno klásti hlavní důraz na rozhodčí službu u praporů a děl. oddílů, kde třeba zařaditi jednoho rozhodčího důstojníka s jezdcem. Jde-li o školení velitelů pluků a jejich štábů, doporučovalo by se organisovati u velitelství pluků rozhodčí službu obdobně jako u velitelství vyšší jednotky. Praporeční rozhodčí by měli mimo to právo ve zvláštních případech — na př. vysílání hlídek, hlavní polní strážce a p. — užíti pro rozhodčí službu dočasně i zařazených důstojníků praporů: Úkol rozhodčích je nejen „rozhodovati", nýbrž i zpravovati; ředitelé cvičení o situaci jednotek, k nimž byli přiděleni a rozhodčí nižších jednotek o situaci jejich sousedů i protivníka. Tento dvojitý úkol vyžaduje nejen rozsáhlé síť spojovací, nýbrž i organisace zvláštních rozhodčích prostorových, kteří v přikázaném prostoru bdí nad provedením myšlenky manévru ředitele cvičení; vydávají směrnice rozhodčím zařazeným; jejich rozhodnutí za střetnutí vojska jest rozho-

dující pro ostatní rozhodčí a jednotky. Jsou neustále v přímém spojení s velitelským cvičení. Studie popisuje podrobně i jejich činnost na základě zkušenosti z manévrů r. 1927, kde se výborně osvědčily.

Pozorování palby zbraní pěšího vojska a účinku leteckých pum je dostatek vyřešeno cvičnými náboji (slepými) a zvláště pumami, jež explodují v dostatečné výšce, a to neškodně nad předmětem leteckého útoku; jde jen o výhodné vyřešení problému pozorování dělové palby. Jediná překážka naprosto uspokojivého řešení je stále ještě „spojení mezi střelícím dělem a orgánem, který má výbuchem petard naznačiti dopad i výbuch dělových střel. Polská armáda se dopracovala ve svých manévrech v roce 1927 velmi uspokojivých výsledků opět užitím prostorových rozhodčích. Terén pravděpodobně utkáni se rozdělí na prostory ovládané jednou spoj. ústřednou s paprskovitě vybíhajícími spoj. stanicemi. Prostorové ústředny, obsazené dělostřeleckými důstojníky, jsou mezi sebou spojeny; v každé stanici jest oddíl spojovací s různými pojtky a oddíl ženijní s petardami; přijde-li dělostřelectvo do nějakého palebného postavení, označí rozhodčí důstojník oddíl nejblíže prostorové ústředně místo, do něhož oddíl páli (pomocí prostorové rozhodčí sítě); velitel této ústředny zpraví dotýcnou spojovací stanicí prostor, jež nařídí ženijnímu oddílu vypálení petard (ženisté jsou rozestaveni v terénu okolo každé spojovací stanice a vypalují petardy podle smluvených značek stanice). Jde-li o útok na obranné postavení, zjednoduší se přirozeně celá síť spojovací. Ať tak neb onak dosáhla polská armáda značkování dopadu střely po vypálení střely za 3-5 min.

Co do počtu personálu, potřebného rozhodčí službě, platí tato praktická čísla:

Pro jednu divisi — 30 důstojníků (po většině záložních, pro něž služba rozhodčí je velmi významná, skýtají jim možnost poznání a hodnotití soulad v činnosti zbraní a podmínky boje) na koních s 30 jezci;

pro 2-3 vyšší jednotky — 1 telegrafní a 1 ženijní rotu k pozorování a vyznačení dělové palby.

Dobré a spolehlivé fungování rozhodčí služby při cvičeních vyšších jednotek musí být pečlivě připraveno posádkovými cvičeními, ba i cvičeními v rámci vojskových těles a oddílů;

Major gšt. Roman Starzyński: Neměnitelné organizační zásady vojska.

Hlavní velitel — génius, v míru vyhlédnutý a dokonale připravený na svůj úkol ve válce, má být i nejvyšším vládcem státu. Autor obrací se proti článkům polské ústavy, která stanoví, že hlava státu — prezident — nesmí být současně hlavním velitelem a že hlavní velitel podléhá ministrovi vojenství a jeho prostřednictvím sněmu státu. Jak možno žádati, aby velitel pluku se podřídil svému proviantnímu důstojníkovi? Nejlepší řešení by bylo rozhodně sloučení funkce hlavy státu s úlohou hlavního velitele v osobě panovníkově, kdyby genialita byla dědičná!

Poměr mezi politikou vlády — t. zv. mozem války — a vojenskými operacemi — t. zv. prostředky války, má být upraven tak, abychom rozeznávali:

a) hlavního velitele — řídícího vojenské operace;

b) vládu — pečující o vyřešení politické stránky konfliktu (cile vojenských operací);

c) Radu obrany státu — usměrňující souladně činnost hlavního velitele a vlády.

V Polsku je budoucí hlavní velitel zosobněn gen. inspektorem armády, který — proti měnitelnosti osoby ministra vojenství — představuje stále pohotovou, neměnitelnou duši armády. Různost názorů mezi ministrem a gen. inspektorem upravuje Rada obrany státu. Gen. štáb podléhá i se svým náčelníkem gen. inspektorovi; ustanovením, že v obraně státu má inspektor rozhodující hlas (ve Francii jedině poradní), jest nesoulad v činnosti ministra a gen. inspektora nemožný. Nutno však změnití ústavní článek nařizující, že „ministr jest odpovědný za činnost armády v poli“.

Rozdělení nejvyšší správy vojska na ministerstvo a hlavního velitele (gen. inspektora), přenáší se vzhledem k všeobecným administrativním zásadám též na velitelství teritoriální (zemská velitelství, posádková velitelství, doplňovací velitelství ve smyslu našeho názvosloví), a velitelství operativní (představované velitelstvími divisi, event. velitelstvími armádních sborů). Při teritoriálním rozmístění vojenských sil v nějakém státě (na př. v býv. Rakousku) možno tato velitelství sloučiti pod jednoho velitele. V každém případě nutno však oddělit taktický výcvik a školení vojska od jeho administrativy. Řešení této otázky jest i v polské armádě velmi časové, souvisí s organizací armádních inspektorů, předvídaných velitelů armád, kteří by pod přímým vlivem gen. in-

spektora bděli nad operativním a taktickým výcvikem divisi. Administrativa vojenská by prostřednictvím teritoriálních velitelství podléhala proti tomu i nadále ministerstvuojenství, jako nejvyššímu teritoriálnímu vojenskému úřadu.

V organizaci vojenských těles nutno především oddělit výcvik vojska od příprav mobilisačních. Autor se přimlouvá za vytvoření „mobilisačních jednotek“ v rámci vojenských těles, které vedou celou mobilisační agendu. Mimo to nutno zmenšiti na minimum strážní službu zavedením civilního strážního sboru (i u vojenských objektů) a zajištění ostrahy hranic zvláštními strážními jednotkami, existujícími již v míru na vysokém stupni pohotovosti.

Pplk. gšt. Zieleniewski: „Soudobé směry ve stálém opevnění.“ Autor naznačuje v úvodě, že dnešní krise stálého opevnění není první ani poslední; stálé opevnění doposud vždy překonalo vítězně i tak vážné krise, jako vynález prachu, výbušné střely se zpožděným zapalovačem atd. Hodnota stálého opevnění za světové války nemůže býti podceňována; s technického i taktického hlediska byla dokonce velká, jak ukazují boje o Verdun. Naproti tomu nutno zdůrazniti, že strategické pojetí významu odporu obklíčených uzavřených opevněných míst bylo nedokonalé. Opevněné kraje, t. j. opevněná posice s volným tylem (Verdun), dokázala nepohybně svoji nedocentelnou přísluhu operacím polní armády (viz přednášky o stálém opevnění ve válečné škole — P. r.).

Údobí studií nového stálého opevnění po stránce takticko-technické, pěstované hlavně ve Francii a Německu, blíží se ksvému zakončení: Většina návrhů hledá oporu v pojetí, obdobném posicím upraveným, t. zv. polním opevněním za světové války (polostálé opevnění podle autorova názvosloví), opírají se co do ochrany o rozptýlení a zastírání; menšina snaží se zdokonaliti bývalé „pevnůstky“ motuými technickými prostředky:

V polostálém opevnění vidí autor mnoho výhod, neboť znamená v podstatě jen významně zvýšení odolnosti posic, získaných vojskem úpravou terénu v obraně. K nevýhodám nutno počítati: slabou odolnost proti tankům a bojovým plynům, mnoho sil potřebí k obraně. Co do malého finančního nákladu (odolnost složek rozptýlených je postačující proti účinkům ráže 21 mm), nelze souhlasiti s autorem, neboť nebylo vzpomenu toho, že by voj. správa musila vykoupiti rozsáhlé

terénní prostory a střeziti je: V studii jsou uvedeny některé konkrétní návrhy.

Gen. Lévêque navrhuje zmodernisovati opevnění Vaubanovo vytvořením ohnisk odporu (podle názvosloví autorova — „opevněný čtverec“) s rozměry 1200 m hloubky a šířky. Do prvního sledu klade gen. Lévêque 4 složky nehybné obrany (každou v podobě 3 bojových stanovišť těžkých kulometů pod pancéřem nebo v betonovaných akt. úkrytech) a jejich obrany (betonované kryty a pancéřové pozorovatelny); skládá se tedy jedna „složka“ z 6 těžkých kulometů a 3 družstev ochranných, vše pod velením 1 důstojníka (1 p. četa, zesílená t. kulomety) — úkol těchto složek je živiti dokonale palebnou přehradu a podporovati se navzájem palbou (souvislost palby a podpora sousedních ohnisk).

Za tímto sledem jsou umístěny složky pohybné obrany, t. j. praporu, jehož čtyř budou chráněny dobrými úkryty a jejichž těžké kulomety jsou s to z pancéřových nebo betonovaných aktivních úkrytů zesílit palebnou přehradu sledu nehybné obrany a podporovati palbou protiútoky sledu obrany pohybné. Úkol pohybné obrany je tedy „vyčistiti“ pásmo nehybné obrany od vzniklého nepřítele.

Posledním obranným sledem jsou dělová pal. postavení maximální ráže 75 mm s těžkými betonovými nebo podzemními úkryty, upravenými v podobě pevnůstek malých rozměrů (ochrana proti překvapení, pozorovatelní, skladiště, obrana kulomety a p.).

Celkem má „opevněný čtverec“ palebné výzbroje asi 32 těžkých kulometů a 14 děl různé ráže.

Jednotlivá pásma jsou chráněna překážkami všech druhů a spojena mezi sebou podzemními chodbami, různými pojítky, zařízením osvětlovacím, strojním, ventilačním, pro ochranu proti plynům a boj plynem atd.

Nevýhody: Neúspěch protiútoků má v zápětí pád soustavy; mnoho odborníků (střelců, dělostřelců, strojníků, mechaniků, atd.); pohybná obrana, celkem špatně chráněná, není schopna dlouhého odporu na místě palbou; obrovský finanční náklad (pancír, beton, podzemní chodby).

Srovnáme-li tuto soustavu s rozmištěním sil podle Vaubana, vidíme, že sled pal. postavení dělostřelectva není nic jiného, než modernisované „bašty“: 1. a 2. sled bojových stanovišť kulometů, ochranných a úderných jednotek mají nahraditi „kurtiny“, ochranu kurtiny (tenaille), opevnění před kurtynou (demi-lune), opevnění na kolišti s krytými cestami a shromaždišti pro

úder na útočníka. Postrádáme ovšem mohutnou překážku Vaubanovu, t. j. dokonale postřelovaný příkop bez jediného hluchého prostoru, jehož hodnota se nenahradí žádnou drátěnou neb elektrickou překážkou.

Plk. Culmann je obhájcem návrhu gen. Lévéquea; kdežto však gen. Lévéque považuje za nutné, aby se jednotlivá ohniska odporu prakticky řadila jedno k druhému bez mezer („stejnorodé“ opevněná posice podle názvosloví přednášek válečné školy), uvažuje plk. Culman o možnosti oddělití ohniska mezerami podle povahy terénu až 3500 m — flankovanými palebnými prostředky

ohnisk a upravenými k obraně teprve za mobilisace. Stávají se tedy ohniska odporu moderními pevnostkami.

Výhody: Menší finanční náklad; prakticky snadněji uskutečnitelný projekt.

Nevýhody: Menší pohotovost k obraně, nutnost zvětšiti výzbroj ohnisek odporu o velmi odolné ukryté boj. prostředky (děla) flankující mezery mezi ohnisky odporu, celková nestejnorodost posice. V přednášce na válečné škole naznačena podobně upravená opevněná posice „posicí středisek odporu“. (Pokrač.)

Mjr. gšt. Jan Polívka.

e) Revues srbské.

Artilleriskí Glasnik.

Svazek 3., ročník II, (1927).

„Pobřežní dělostřelectvo a jeho střelba“. Podle „Revue d'Artillerie“ od anonymního pisatele S.

Autor se opírá o článek francouzského děl. pplk. E. Benoita, přiděleného koloniálnímu dělostřelectvu.

Poukazuje se na důležitost pobřežního dělostřelectva a na chyby, které často se staly tím, že bylo toto dělostřelectvo jednou přiděleno k ostatnímu pozemnímu dělostřelectvu, jindy pak námořnictvu, později pak opět pozemnímu dělostřelectvu a po čase opět naopak. — Těmito změnami ve vedení a organizaci tento druh zbraně tak důležité pro stát, mající v držení mořské pobřeží, dosti trpěl.

Autor popisuje materiál tohoto dělostřelectva, zejména zaměřovací přístroje před válkou a jejich zdokonalení za války. Uvádí některé nové vzory a popisy.

Příprava k střelbě a měření meteorologických prvků se provádí obdobně jako u pozemního dělostřelectva, což je všeobecně známo.

Důležité je přesné zaměřování velikých vzdáleností a t. zv. chronotelemetrická metoda, jejímž studiem bude se autor obírat v některém článku v příštím svazku.

Motor hybnou silou moderního dělostřelectva — od děl. plk. M. V. Antonijeviče.

V článku líčí autor stálý vzestup motorisovaného dělostřelectva. Těžké dělo, které bylo zařadeno do armády v polí, bylo hned z počátku války dopravováno motorovými vozidly, poněvadž to jinak ani nebylo možné. Během války počaly se jednotlivé válčící státy stále intenzivněji zabývatí moto-

risací hrubého a lehkého dělostřelectva.

Jako drastický příklad uvádí autor neobyčejně rychlý pokrok v motorisaci polního lehkého dělostřelectva francouzského na severovýchodním bojišti v připojené tabulce:

Počet baterií 75 mm	Srpen 1914	Leden 1917	Leden 1918	Listo- pad 1918
s koňským potahem	990	1050	1056	966
motoriso- vaných	—	6	72	306

Francouzská armáda věnovala rozvoji motorisovaného dělostřelectva velkou pozornost. Vzrůst dělostřeleckých formací a úbytek koní šly ruku v ruce. Koncem války v roce 1918 bylo postaveno 32 motorisovaných děl. pluků, jejichž početní stavy byly:

plukovní štáb 17 motor. vozidel,
štáb. oddílů 14 motor. vozidel,
jedna baterie 16 motor. vozidel.

Pluk měl 2 oddíly po 3 bateriích, baterie 4 děla. Celý pluk měl 203 různých motorových vozidel; byla to osobní auta, nákladní automobily pro dopravu mužstva, střeliva a jiného materiálu, traktory pro děla a motorová kola.

Autor připomíná, že je zvykem přijímat skoro každou novotu s nadšením, která se při prvním pokuse osvědčí; ale není to správné, dokud není vše důkladně za všech okolností vyzkoušeno.

Motorisované dělostřelectvo dosáhlo ve válce značných úspěchů při strategických operacích, ze kterých byly umožněny přesuny ve vzdálenosti 100 až 120 km během 24 hodin.

Autor uvádí příklad ze světové války, kdy 25. března 1918 motorisovaný děl. pluk urazil během 5 nocí a 4 dní celkem 492 km a kromě toho se zúčastnil s úspěchem bojů u Tannois, Dampierre sur Moivre a více jiných. Jen jediný kamion stal se neschopným další jízdy; ostatní poškozený materiál byl ihned opraven v plukovní pojízdné dílně montéry. Protože měl pluk jen jednu důkladně vybavenou dílnu, byl nedělitelnou jednotkou.

V další stati poukazuje autor na velké výhody získané též tím, že muniční parky mohly být umístěny 30—35 km za palebnými posicemi baterií. I na tuto vzdálenost může být rychle a spolehlivě dopravováno střelivo k bateriím.

Přesuny na malé vzdálenosti a rychlé změny palebných postavení na kratší vzdálenosti lze s většími výhodami provádět s dělostřelectvem s koňským potahem.

Ve Spojených státech, zdá se, hodlají provést všeobecnou motorisaci dělostřelectva, ač i tam se ozývají hlasy odborníků o částečném ponechání koně jako hybné síly pro dělostřelectvo.

Autor praví, že všeobecná motorisace je na pováženou. Motorová vozidla vyžadují poměrně příznivějšího terénu a dobrých komunikací, i když se uvází, že se pásové traktory mohou pohybovat dosti rychle terénem (bezcestím). Na změkklé půdě je spotřeba benzínu velká a vozidla zanechávají výborně znatelné stopy, kterých může nepřátelské letectvo využít v hojně míře pro foto-
grafování.

Nesmí se zapomenout, praví autor, že jen živý element může se přímo přizpůsobit terénu.

V dalším pojednává průzkum u motorisovaného dělostřelectva a srovnává jej s dělostřelectvem s koňským potahem. U tohoto se děje průzkum na koních poměrně velmi rychle, kdežto u motorisovaného dělostřelectva, kde koní není, je průzkum značně ztížen, poněvadž musí být z větší části prováděn pěšky. Jedinou výhodou je ta okolnost, že baterie mohou být drženy v pohotovosti daleko od označeného prostoru palebných postavení. Též kamiony s telefonním materiálem zařízení tak, že se mohou pohybovat po úzkých polních cestách, mohou poměrně rychleji organisovat spojení u motorisovaného dělostřelectva, než tomu je u polního dělostřelectva s koňským potahem.

Při všem autor přiznává válečné technice všechna práva, avšak neuznává, že by bylo všeobecně nahrazení koně motorem pro každý případ válečný

a pro všechny okolnosti výhodné, ba dokonce to považuje v moderní válce za nebezpečné. Potřebí je obou: koně i motoru.

Ke konci resumuje autor svou úvahu takto: Velké výhody lehkého motorisovaného dělostřelectva, kterého je v armádě potřeba, aby doplnilo nedostatky dělostřelectva s koňským potahem, nutí nás, abychom se snažili i přes značný finanční náklad postaviti sebestmňší jednotky tohoto druhu zbraně. Doporučuje, aby se armáda SHS. přizpůsobila potřebám moderní války, čímž by se zároveň domácí industrie pozvedla. Armáda by měla aspoň kádry pro další vybudování tohoto dělostřelectva.

Počet motorisovaných jednotek lehkého dělostřelectva v poměru k počtu jednotek lehkého dělostřelectva s koňským potahem závisí ovšem

1. na tom, je-li pro případ války zajištěno dostatečné množství pohonných látek, nezávisle na cizině,

2. na počtu koní,

3. na povaze příslušného terénu bojišť a obzvláště též tamějšího podnebí (deště, které učiní na celé měsíce terén neschůdným a pod.) a

4. na stavu (vybudování) strategické komunikační sítě.

Je polní dělo způsobilé k střelbě na vzdušné cíle? Od anonymního pisatele Š.

Článek praví, že jsou různá mínění o tom, zda lze upotřebiti polního děla tak, jak nyní je, k obraně proti letadlům. Francouzské polní dělostřelectvo sestřelilo podle statistiky

v roce 1916 60 letadel,

v roce 1917 120 letadel,

v roce 1918 220 letadel,

t. j. průměrně 20 letadel měsíčně. Podle statistiky připadlo na sestřelení jednoho letadla v roce 1916 11.000 ran, v r. 1917 7.500 ran. Zavedením zvláštních protiletadlových děl 75mm, dopravovaných na automobilech, připadlo na jedno sestřelené letadlo 3.200 ran.

Podle tohoto výpočtu lze posouditi, jak malá je pravděpodobnost sestřelit letadlo polním dělem.

Autor srovnává tuto pravděpodobnost s hrou v loterii.

Normálních děl lze použití z nouze a proto bude dobře starati se o jejich provisorní zařízení k účelu předem zmíněnému.

Pak rozvádí autor požadavky na zvláštní děla pro obranu proti letadlům.

1. Velká počáteční rychlost. — Vyžaduje silnější náplně a tato náplň opět hlavně značných rozměrů a z bezvadného, výborného materiálu.

2. Snadná pohyblivost těchto děl, což ovšem odporuje první podmínce.

3. Mohutný účinek.

4. Snadná obsluha odporuje předem zmíněným podmínkám.

5. Dobré zaměřovací prostředky.

Ke konci poznamenává autor, že náležitou úpravou lafety a výmětné náplně u polního děla lze dosáhnout 700 m počáteční rychlosti a dostřelu do výše 7000 m.

Nevzdává se naděje, že lze i polního děla, náležitě vybaveného, použití z nouze k protiletadlové obraně.

IV. Paščenko: y Balistický vítr.

V prvních odstavcích uvádí autor všeobecné pojmy o prouděch vzduchových. Na vítr přizemní má velký vliv povrch zemský, poměry orografické, hydrografické, porost a objekty. Již asi ve výši 500 m přestává tento vliv. Přizemní vítr lze zjistit zhruba na objektech na povrchu zemském; ve větších výškách však lze směr a rychlost spolehlivě zjistit jen meteorologickými stanicemi sondovacím balonkem, t. zv. sondáží. V tomto případě zajímá nás vliv větru, působící na střelu. Protože jsou proudy větru nestejně, dělíme vítr na vrstvy; vítr přizemní dělíme zpravidla ve 2 vrstvy do 200 m a pak od 200 m do 500 m; další část atmosféry do výše dělíme po 500 m. Nejjednodušší sondáž se provádí takto: Sondovací balonek, plněný vodíkem, se vypustí tak, že se pohybuje ve vertikálním směru, na př. rychlostí asi 200 m za minutu. Pohyb se sleduje teodolitem a znázorňuje se k snazšímu přehledu kotovanou křivkou, takže lze zjistit sektory, vycházející z pozorovacího stanoviště, momentální polohu balonu a podle toho směr a rychlost větru v tomto místě. Podle toho se pak dají určit obě komponenty, totiž ve směru ($\pm$) tečně na dráhu letu v bodě, kde střela právě je, a ve směru ($\pm$) kolmo (horizontálně) k ní.

Z tabulek (grafikonů) dá se pak zjistit vliv větru na dráhu letu a rychlosti střely.

Autor vypočítává různé příklady a dokládá je několika obrázky. Celkem je celý postup identický s výpočty, většinou zavedenými v různých armádách.

Složení a použití protiletadlového dělostřelectva se zřetелеm na pohybnou válku. Podle německého zpracoval plukovník Miloš Dj. Stankovič.

Uvádí, že toto thema rozebral anglický kapitán K. M. Loch v obsaženém článku v „Journal of the Royal Artillery“ ze dne 3. X. 1925.

Praví, že protiletadlové dělostřelectvo nelze separovat od ostatních bojových prostředků, určených protiletadlové obraně. Zde jsou míněny hlavně světlomety. Počítá se s tím, že asi

2 dni před útokem počne nepřátelské letectvo bombardovat etapu a zápolí. Jeho cílem budou hlavně: mosty, tunele, nádraží, skladiště, důležité komunikační uzly a p. V téže době nutno počítat se značnou pozorovací činností, kterou vyvine nepřátelské letectvo.

To vše nutí každou armádu, aby se co nejlépe připravila k obraně proti letadlům, a to aby mimo opatření učiněná v zápolí organizovala protiletadlovou obranu též přímo v poli.

Již při přibližovacím pochodu se má přidělit protiletadlové dělostřelectvo trupě a zařadit mezi přední a valný voj. —

Autor si představuje organizaci protiletadlového dělostřelectva asi takto:

1 brigáda složená ze 2 oddílů po 3 bateriích, z nichž každá má 4 čety po 2 dělech; četa je po každé stránce tak vybavena, že jí může být použito úplně samostatně na jakoukoli vzdálenost od baterie. Každá baterie má svůj zvláštní oddíl (rotu) kulometů po 8 kulometech, kterých se používá výhradně k obraně baterie.

Líčí činnost těchto baterií a orgánů, jakož i oddílů a doplňování střelivem.

Zmiňuje se též o doplnění protiletadlového dělostřelectva dělostřelectvem polním, kteréžto má voziti k tomu účelu zvláštní zařízení pro přeměnu polních děl k střelbě proti letadlům.

Uvádí, že pro střelbu protiletadlovou je potřeba zvláštního výcviku, který nelze požadovat od polního dělostřelce. Tato nesnáze se dá zamezit použitím indirektní střelby na letadla z polních děl, kterou každý dělostřelec ovládá.

Pplk. gšt. Jiří S. Punič: Návod o záznamu: při provádění střelby.

Článek se zabývá střelbou při oboustranném pozorování a jejím grafickým záznamu. Zvláštní použití této střelby při zastřelování navrhl francouzský poručík Ferrier a jeho metoda nazývána „Répérage du tir par la methode du réticule tencent“.

Těto metody používalo s velkým úspěchem francouzské dělostřelectvo, zvláště těžké.

K pozorování při této střelbě se užije dvou pozorovatelů, z nichž jedna je asi 500 m stranou od směru palby a poněkud posunuta vpřed vzhledem k baterií. Druhá pozorovatelna je o něco blíže k baterií, ale na opačné straně.

Svazek 4., 1927.

V úvodě rozpisuje ministerstvo vojenská a námoř. pro dělostřelecké důstojníky soutěž na vypracování témat, která rozdělila na 3 skupiny: historickou, taktickou, a technickou.

Z uvedených témat, jakož i z akce

celé je vidět, že min. voj. a nám. hledí vzbuditi u děl. důstojníků zájem o studium moderních vojenských otázek.

Dělostřelectvo ve světové válce od anonym. pisatele X.

Autor rozbírá ráže děl polního, horského a těžkého dělostřelectva a jich použití za světové války jak u Němců, tak i u Francouzů.

Zmiňuje se též o střelivu jednotlivých ráží, při čemž upozorňuje na špatné střelivo u Němců s tak zvanými zapalovači, jehož použití u polního děl. svou nepřesností vzbudilo nedůvěru pečoty ve vlastní dělostřelectvo. Tomu bylo koncem r. 1915 teprve pomoheno.

Článek praví, že za války dospěly dvě velké strany k tomu názoru, že zničení dělostřelectva je téměř nemožné a že je nutno spokojiti se neutralisací na určitou dobu; to bylo příčinou zavedení dusivých a pak i otravných plynů.

Dále se zmiňuje autor o použití brisantní munice se značnou průbojností proti opevněním a tankům. Mimo to o použití dymného střeliva k zastírání postavení a přesunutí.

Článek pojednává pak o různých druzích palby, o významu hrubé a těžké ráže, což jsou věci celkem známé.

Konečně praví autor, že oživily opět doktriny Gustava Adolfa, Friedricha Velikého a Napoleona o hromadném použití značných dělostřelectvých sil k soustředění palby.

A. Nilns: **Způsob střelby pobřežního dělostřelectva.**

Článek má pokračování v 6. svazku a recenze podána bude až při svazku 6.

Ivan V. Voljanský: **O výrobě bezdýmných prachů v Německu za války.**

Nejprve pojednává autor o výrobě nitrocelulového prachu. Po prohlášení bavlny za válečný materiál státy dohody byla výroba celulosy z bavlny v Německu nemožná a bylo nutno spokojiti se její výrobou ze dřeva, které však dává skoro o polovinu méně celulosy, než bavlna; mimo to ztěžuje výrobu nitrocelulosy ze dřeva ostatní jeho substance jako lignit, smola, pentoran a j. Německo a Rakousko spotřebovaly za války denně 500.000 kg celulosy. Praní nitrocelulosy nebylo také tak pečlivě prováděno jako v míru, kdy za účelem stabilisace pro uložení trvalo několik dní; za války trvalo jen asi 24 hodin. Při výrobě nitroglycerinového prachu byly velké potíže při opatřování tuků. Přes to však spotřeba nitroglycerinového prachu byla větší než nitrocelulového.

Dále pojednává o výrobě éteru. Tato výroba závisí na výrobě lihu, s čímž byly značné potíže, protože lih byl vyráběn z brambor. Blokáda Dohody za-

mezila dovoz ledku z Chile, který byl důležitým hnojivem, a tím snížena značně úroda brambor. Tím snížena výroba lihu ze zemětat. Lih vyráběn pak z melasy, v které zbývá po čištění cukerní stávy asi 50% cukru a 25% různých solí. K tomu účelu využili Němci cukrovarů v okupovaných krajích Belgie a severní Francie.

V poslední části se zmiňuje autor o výrobě acetonu, jehož potřeba nemohla býti uhrazena. Jako náhražky bylo používáno metyléteru některých kyselin.

Ke konci článku upozorňuje se na důležitost různých náhražek, kterých Německo ve válce bylo nuceno používat, a na značný význam chemie v obraně státu vůbec.

Z německého od B. A.: **Děla Spojených států severoamerických zařízená výhradně pro dopravu po železnicích.**

Spojené státy severoamerické byly prvním státem, jehož armáda měla těžká děla zařízená pro dopravu výhradně železniční. V roce 1863 měly moždíř ráže 330 mm, který byl dopravován po železnici. Spojené státy byly i za světové války v tomto oboru velmi činné a zavedly u těžkého dělostřelectva asi 9 druhů děl pro železniční dopravu. Data těchto děl jsou uvedena v článku v tabulce.

Dále uvádí autor úkol a činnost tohoto druhu dělostřelectva. Protože Spojené státy severoamerické mají rozsáhlé, většinou nechráněné hranice, zvláště pak pobřeží, má toto dělostřelectvo pro ně značný význam.

Od anonym. pisatele Š.: **Pozorovací služba u dělostřelectva — z Revue d'Artillerie.**

Autor počíná historickým vývojem, kdy každé dělo bylo jaksi samostatné a obsluha sama pozorovala svou palbu a řídila ji podle vlastního postřehu. Zlepšením konstrukce hlavně a zvětšením dostřelu asi v polovici XIX. stol. přešlo pozorování a řízení palby celé baterie na jednoho důstojníka, obvykle velitele baterie, a to ze samého palebného postavení. Koncem XIX. století nastává v pozorování velký převrat. Krytá palebná postavení nutí velitele baterie voliti pozorovatelný od baterie dosti vzdáleně.

Autor pak rozvádí moderní způsoby pozorování podle zkušenosti z posledních let světové války.

Od anonym. pisatele Š.: **Střelba dělostřelectva za použití pozorování z letadla.**

Autor zdůrazňuje důležitost pozorování z letadel a připomíná, že se pozorování z letadla nedá srovnati s pozorováním z jakékoli pozorovatelný ani s pozorováním z balonu; neboť pozor-

vací balon je vlastně zvýšená pozorovatelná pozemská. Pozorování z letadla je proti pozemskému pozorování velmi obtížné; neboť je těžší prodletí 2 hodiny ve vzduchu v letadle za boje, nežli prožítí třeba i několik dní tuhý boj na zemi. Autor uvádí několik příkladů, kdy baterie nebyly k střelbě vůbec připraveny a letec musil až $\frac{1}{2}$ hodiny marně ve výši čekat; dalšími nedostatky jsou poruchy u zemních rádiových stanic. Z toho důvodu je třeba, aby bylo přihlíženo k letci a aby bylo vše tak zařízeno, aby vzájemná činnost nebyla ničím bržděna. Jen tak lze dosáhnout nejkratší době žádaného úspěchu.

Od anonymního pisatele M. D. K.: Střelba na pohyblivé cíle ve vzduchu.

Střelba na pohyblivé cíle ve vzduchu je nejtěžším úkolem, který přinesla světová válka. Příčiny těchto obtíží jsou tyto:

1. Cíl je relativně velmi malý, byt i šlo o letadlo největšího typu; nepatrná pravděpodobnost zásahu i nepřesnějším dělem.

2. Části letadla, které pro zásah třeba hlavně brát v úvahu, jsou vrtule, motor a benzinová nádrž, ovšem mimo pilota. Tyto části jsou rozděleny tak, že tvoří obraz o ploše asi 2 až 4 m². Na takový cíl mohli bychom očekávat od 104 mm děla vz. 15 na vzdálenost 5 km z 200 ran 3—4 zásahy, od 80 mm protiletadlového děla vz. 14 na touž vzdálenost a z téhož počtu ran 3 zásahy. Tento počet zásahů se značně zmenší, uvážíme-li, že se cíl pohybuje velkou rychlostí a má možnost pohybu ve všech směrech, různé chyby při zaměřování, vlivy povětrnosti a p.

3. Cíl je velmi pohyblivý a obratný. Moderní letadla se pohybují rychlostí až 50 m za vteřinu a lze ji za příznivých povětrnostních podmínek i zvětšit až na 80 m za vteřinu; naproti tomu potřebuje obsluha děla asi 10", doba letu střely asi 20". Pohybuje-li se letadlo rychlostí 50 m za vteřinu, urazilo letadlo v době od povelu až do rozprasku střely asi 1500 m. Obratnost moderních letadel je též veliká, neboť mohou na 20 m změnit směr a v krátké době se obrátit vzad.

4. Osvětlení letadla se mění podle relativní vlhkosti vzduchu, za dne dle polohy slunce, za noci event. podle polohy měsíce. Výpary a mlha ztěžují jak pozorování, tak i sledování letadla mířícím, neboť letadlo se skryje za

oblaka, ztratí se a musí býti znovu vyhledáno a zaměřeno. Příklad letadlo do směru palebného postavení — slunce, nelze vůbec zaměřiti; při svitu měsíce přidružuje se k tomu ještě ta nevýhoda, že svit měsíce účinek reflektorů oslabuje.

5. Vliv chyb při zaměřování a p. je při střelbě na cíle ve vzduchu mnohem větší než na cíle pozemní. Hlavní věc je zkrátiti dobu letu, čehož se dosáhne zvětšením počáteční rychlosti protiletadlových zbraní.

6. Pozorování na cíle ve vzduchu je ztěženo tím, že ve vzduchu není objektů, podle kterých by se daly rozprasky proti cílům postrehnouti.

Zcelé této úvahy je vidět, že střelba na letadla musí býti vybudována na zcela jiných základech nežli střelba na cíle pozemní.

Prvním a nejdůležitějším činitelem jsou grafické tabulky pro cíle ve vzduchu v oblasti dostřelu. Tyto tabulky jsou pořízeny fotograficky a obsahují pro každý bod v oblasti dostřelu potřebná data ku střelbě.

Zaměřování se však nesmí dít na onen bod, kde letadlo právě jest, nýbrž na onen, kde pravděpodobně bude vzhledem k své rychlosti a k směru letu a vzhledem k době letu střely a k době potřebné k obsluze děla. Mluvíme pak o předstihu. Cíl však se může pohybovat v různých výškách, čímž se opět mění doba letu střely.

Jak jsme seznali, nelze při střelbě na cíle ve vzduchu postupovati tak jako při střelbě na cíle pozemní, nýbrž je třeba zvláštních zařízení a tabulek, z nichž lze vyčísti pro měřenou výšku, směr a rychlost cíle potřebné povely. Ale ani pak není postup dosti spolehlivý a rychlý; je třeba zvláštních automatických zařízení.

Automaticky zařízené dělo pro zaměřování a vypalování s elektrickým pohonem bylo konstruováno ve světové válce a provedeny s ním pokusy. Též u nás se tím zabýval jeden ruský inženýr v Sarajevě, avšak neměl úspěchu.

Autor popisuje pak schematicky zařízení takového protiletadlového děla.

Ke konci uvádí ještě krátce postup při střelbě kulometry proti letadlům.

Z. Revue d'Artillerie od anonyma Z. M. L.: Nové názvy dělostřeleckého materiálu v Itálii.

Článek vyjmenovává jen nová pojmenování různých druhů děl v italské armádě. Mjr. Valerius Komárek.

f) Revues německé.

Wissen und Wehr.

10. sešit, prosinec 1928.

Kapitan zur See Schumacher: Ent-

wicklung und Kriegswissenschaft.

Vývoj má ve všech vědách rozhodující úlohu, mělo by tak býti i ve váleč-

né vědě. Studium válečné vědy zůstalo v Německu omezeno na díla, náležející již z valné části minulosti a nevybudované tedy na zásadě vývoje, především technického. Téměř všechno úsilí obrací se v Německu k studiu válečné historie, která je sice základem vědy, ničím však více, poněvadž ten, kdo nechce zakrtněti, nesmí se obírat jen tím, co bylo, ale i tím, co je, a musí ze všeobecného vývoje odvozovati, co bude. K tomu je třeba se propracovati k stanovisku, které by dovozovalo všeobecný a jasný přehled všech oborů, dotýkajících se válečné vědy, a umožnilo sledovati jejich vývoj.

Pisatel poukazuje na Anglii, Francii, Spojené státy a na Rusko, kde se vojenská literatura obírá těmito problémy, a stězuje si, že Německo zůstává na tomto poli pozadu. Hlavní závady spatřuje v setrvačnosti, pohodlnosti, předstírané nemožnosti a v přemrštěné snaze o zachování tajnosti. Úloha vybudovati časovou válečnou vědu na základě vývoje je příliš velká pro jednotlivce, proto by měla být utvořena organizace, která by za spolupráce všech povolání vytvořila potřebný systém a podporami, soutěžemi a p. podnítila volnou spolupráci širších kruhů.

Hans Bayer: Passiver Luftschutz.

Pasivní obrana proti leteckým útokům sama o sobě nemá výsledků, nýbrž musí být doplněna aktivní obranou. Avšak ani nejsilnější aktivní obrana nemůže úplně zabrániti leteckým útokům, jsou-li provedeny energicky a bez obavy před ztrátami.

Autor se obrací proti utopistickým požadavkům, neuskutečnitelným se stanoviska hospodářského, a naznačuje, co je možno provést i v míru připravití bez velkých výdajů. Podmínkou je společná a cílevědomá práce všech veřejných, správních, policejních, poštovních a dopravních úřadů. Povinností vojenské správy je přesně informovati úřady o možnostech vojenské aktivní obrany a sledovati učiněná opatření ve věci pasivní obrany asi tak, jako sleduje výkonnost železnic a válečného průmyslu.

Podplukovník v. Dittfurth: Die Operationen der französischen 4. Armee vom 18. bis 22. August 1914.

Článek, zpracovaný podle pramenů francouzského válečného díla, líčí bitvu u Neufchâteau 22. VIII. 1914 a události, které ji předcházely, t. j. postup 4. armády francouzské. Úmyslem gen. Joffra bylo potříti napřed německé síly, hlášené mezi Diedenhofen a Bastogne (4. a 5. něm. armáda) společnou ofensivou

, 3. a 4. armády a vpadnouti pak do levého boku hlavní německé útočné skupiny (1. 2. a 3. armády), která měla býtí zatím čelně zaměstnávána 5. franc. anglickou a belgickou armádou.

Postup 4. franc. armády byl však zahájen až 21. srpna místo 19., jak navrhoval její velitel, čímž byla ztracena příležitost využití 40 km široké mezery v něm. frontě a vpadnouti 3. něm. armáde do levého boku dříve, než tato mezera mohla býtí vyplněna od jihovýchodu na severozápad nastupujícími kolonami 4. něm. armády. 22. srpna srazily se francouzské sbory, pochodujiící všeobecně k severu, jednotlivě s německými proudy, zahýbajícími již k jihozápadu a byly po většině zachyceny v pravém boku. Nešlo tedy o jednotné řízenou bitvu, nýbrž o střetnutí boje jednotlivých proudů a jejich výsledek byl ústup 4. franc. armády, jejíž vojska přes svou číselnou převahu byla uvedena v nepořádek a utrpěla vážné ztráty. Ztráty Němců byly také vážné: jejich úspěch však znamenal, že plán gen. Joffra, obchvátiti a poraziti hlavní útočné něm. křídlo, byl zne-možněn.

Kapitán Dittmar: Gedanken über Zahl und Eignung in Kriegsheeren.

Studium světové války vedlo mnohé myslitele k srovnávání účinku materiálu a morálky. Nelze upříti, že tíhu boje nesou vlastně jen jedinci v každé jednotce. Z toho vyplynul závěr, že masa je nejen zbytečnou, ale začasť i škodlivou přítěží. Z toho závěru jest už jen krok k úvaze, že v budoucnu budou mítí větší význam a úspěch malá, ale vysoce kvalitní vojska, utvořená z dobrovolníků, než milionové armády, organisované podle všeobecné branné povinnosti.

Autor se obrací proti takovému názoru, přiznává, že armády budou menší, ne však malé, nýbrž tak silné, aby mohly býtí ještě řádně materiálem vybaveny. Popírá zásadu dobrovolníků a tvrdí, že jen všeobecná branná povinnost dá státu takový reservoir, z kterého jednak tříděním, založeného na vědeckém podkladě, jednak výchovou musí býtí vybrán a vyvíčen nejvhodnější lidský materiál pro bojové jednotky v nejvlastnějším smyslu slova. Čím více takových jednotek, tím lépe. Ale i zbytek je povinen se účastniti činně v boji za existenci vlasti.

Dr. Arthur Dix: Kriegswirtschaftslehre.

Major a. D. von Keiser: Die Be-gleitwaffen der Infanterie.

První část článku je věnována tankům, jejichž lehké typy jsou označeny

za hlavní doprovodnou zbraň pěchoty. Pěchota však potřebuje ještě dalších zbraní, které by ji chránily a podporovaly v boji proti nejdůležitějším odpurcům: nepřátelským tankům, kulometným hnízdům neb jiným krytým odporům a konečně proti nízké letícím letadlům. Není možno sestrojiti zbraň, která by dobře vyhovovala všem těmto požadavkům, vyžadujícím jednak ploché, jednak strmé dráhy střel. Proto bude nutno zavést dvě zbraně: pěchotní dělo proti tankům (kulomety velké ráže se v brzké ukáží nedostatečnými) a pěchotnou houfnici. Možné řešení je i pěchotné dělo a moždíř anebo minomet.

Pokud jde o pohyb doprovodných zbraní, považuje autor za nejvýhodnější motorisaci, která dovoli, aby zbraň i s obsluhou byla chráněna pancířem a vezla s sebou značné množství střeliva. Celkem tedy nový, lehký typ obrněných vozů.

Generalmajor a. D. von Borries: Feldmarschall Schwerin.

Recenze stejné pojmenovaného životopisu známého válečníka podle zpracování jednoho z jeho potomků.

Organisatorisches v. Heere der Vereinigten Staaten pojednává o organizaci mírové armády Spojených států severoamerických.

Pozemní armáda se skládá z pravidelného vojska, z národní gardy (milice) a z organisované zálohy. Vrchním velitelem je prezident, jeho výkonným orgánem je ministr války, kterému je podřízen hlavní štáb, dva podtajemníci (pro letectví a pro hospodářskou mobilisaci), armádní inspektoři a přednostové odborů. Náčelník hlavního štábu je poradcem ministrovým ve všech otázkách, týkajících se pozemní armády, jest jeho zástupcem a jest oprávněn dávat jeho jménem rozkazy.

Teritorium je rozděleno na tři armádní oblasti, každá má tři armádní sbory, z nichž každý by měl mít i pěší divisi o mírových počtech. Se zřetelem na provedenou restrikcii mírových počtů jsou však postaveny všeho všudy jen tři pěší divise a z nich jen jedna s plným mírovým počtem (na mexických hranicích, kde je vedle toho ještě jedna slabá jezd. divise). Z ostatních jednotek existují jen slabé kádry. Jmenování důstojníků závisí na schválení senátem, což vede k politické závislosti vyšších velitelů na politických stranách.

Mírové počty:

pravidelné vojsko	135.000 mužů
národní gardy	175.000 mužů
zálohy	108.000 mužů.

St.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

A. Spisy české.

Legionářská literatura.

Rudolf Robl, Taganrog. (Vznik, život a práce československé republikánské obce.) Nákladem „Moravského legionáře“ v Brně 1928 (Knihovna čsl. revoluce sv. 11). Stran 236. S 15 obrázky.

Jméno ruského průmyslového města Taganrogu, ležícího při ústí Donu na břehu Azovského moře, stalo se známým v naší osvobozené akci na Rusi již roku patnáctého. Od podzimu tohoto roku počal se tam budovati zásluho našeho krajana inž. V. Hromádka a za spolupráce Svazu čsl. spolků na Rusi velký muniční závod, v němž značnou část dělníků tvořili bývalí zajatci-Češi, přihlásivší se dobrovolně na tuto nejdůležitější práci ruského válečného průmyslu. Tak vznikla v Taganrogu zvláštní organizace našich krajanů, osvobozených ze zajetí a přispívajících značnými částkami národní daně na akci odboje. Od léta roku šestnáctého do konce února roku osmnáctého, t. j. do likvidace této organizace vystřídalo se v Taganrogu na 2.000 našich bývalých zajatců, kteří vykonavše svou

povinnost pracovní, vstoupili pak téměř všichni do legii, aby vykonali i svou povinnost vojenskou.

Jak tato zcela výjimečná obec Čechoslováků vznikla, se vyvíjela a do průběhu naší ruské akce zasahovala, zajímavě vylicuje přítomný spis Roblův. Autor, sám jeden z horlivých pracovníků taganrožských, užil k své práci vedle vlastních vzpomínek, též bohatého materiálu archivního, zejména protokolů schůzí, korespondence, účtů, místního časopisu „Třetí armáda“ a p. Tyto prameny doplnil pak vhodně novými informacemi, kterých se mu dostalo od vedoucích činovníků a členů taganrožské organizace, obou bývalých předsedů dra Němce a prof. Maxy, inž. V. Hromádka, J. Horníčka a j.

Přihlížeje jak k vnějším událostem v pracovním a organizačním životě taganrožské obce, tak i k jejím poměrům vnitřním, ukazuje autor na tomto výseku našeho života v Rusku onu podivuhodnou sílu národní kázně a svépomoci, jež z masy zajatců nejružnějšího předválečného povolání dovedla vy-